

Visie van de werkvloer

Mañana, mañana...

Morgen, morgen... Morgen is er weer een dag! Dat geldt zeker voor Spanjaarden. Toch? Gedurende mijn vier arbeidsjaren als constructeur in Spanje heb ik deze stelling aan den lijve mogen ondervinden, juist op het moment dat Spanje zelf de consequenties van deze stelling ondervond.

Wat mij als Nederlandse constructeur in Madrid al vanaf mijn eerste werkdag opviel, ergens in de tweede helft van 2003, is dat de Spaanse uitvoering van bouwprojecten parallel loopt met het ontwerp ervan en niet daaropvolgend, zoals gebruikelijk is in Nederland. In Spanje zijn de constructeurs namelijk nog volop bezig aan het ontwerp van de bovenbouw, als de fundering en/of kelderconstructie al in uitvoering is. Deze Spaanse werkmethode heeft de bekende voordelen voor de opdrachtgever, zoals een vroegtijdige cashflow

door een snelle(re) oplevering. Maar er is ook een belangrijke keerzijde: op momenten dat het financieel even iets minder voor de wind gaat, zoals in de afgelopen jaren, kan het

“Spanje bouwde elk jaar rond de 700 000 woningen, meer dan bijvoorbeeld Duitsland, Frankrijk en Italië samen!”

leiden tot het voortijdig beëindigen van bouwprojecten. De vastgoedcrisis, die Spanje sinds 2007 stevig in zijn greep heeft, heeft een abrupt einde gemaakt aan een jarenlange Spaanse bouwwoede inclusief uitgestrekte speculatiepraktijken. De bouwproductie was misschien ook wel té overweldigend: Spanje bouwde

elk jaar rond de 700 000 woningen, meer dan bijvoorbeeld Duitsland, Frankrijk en Italië samen! Op het hoogtepunt van de crisis, in de zomer van 2011, waren de meeste

bouwkranen van Europa in Spanje te vinden. Maar wel als imposante stillevens waarmee kunstschilder Pablo Picasso prima zijn brood had kunnen verdienen...

De drive van de opdrachtgevers om zo snel mogelijk geld te verdienen aan bouwprojecten, zorgt voor een werkklimaat waarbij de Spaanse constructeur zijn werk nog dezelfde dag – of liever een dag eerder – moet aanleveren. ‘Mañana’ is een woord dat niet opgenomen is in het lexicon van de opdrachtgever.

Ook het Spaanse Ministerie van Ontwikkeling, verantwoordelijk voor het landelijke normbeheer, heeft het vizier zichtbaar op vandaag gericht en niet op morgen. Waar heel bouwend Europa eind vorig decennium ijverig Eurocodes aan het opstellen en publiceren was, was het de Spaanse overheid die nog nét voor de langverwachte introductie van de Eurocodes – al in 1975 is door de Europese Commissie besloten een programma op te

stellen voor het wegnemen van handelsbarrières in de bouwwereld – een nieuwe betonnorm uitbracht, de EHE-08. Toegegeven, het is een overzichtelijke betonnorm geworden met verhelderende afbeeldingen en nuttige toelichtingen. Hij maakt het voor een constructeur relatief eenvoudig de betonnorm toe te passen in de praktijk. Echter, waarom er zo kort voor het uitkomen van de Eurocode – september 2008 – nog een Spaanse betonnorm noodzakelijk werd geacht? Ik zal het maar toeschrijven aan de drang vooral niet verder te (willen?) kijken dan vandaag. Mañana is mañana, oftewel zorgen voor morgen.

Hoewel de Spaanse constructeur zich overduidelijk moet conformeren aan de vereisten om zo spoedig mogelijk een bouwproject succesvol te voltooien, is de constructeur in Spanje ook in staat te relativiseren. De voor Spanje kenmerkende ontbijtpauzes, uitgebreide lunchuren, de traditionele siësta’s en andere werkonderbrekingen doen de werkdag opsplitsen in meerdere clusters van enkele uren. De constructeur is derhalve in staat om een gezonde balans te vinden tussen het veel-eisende beroep als constructeur en de essentiële fysieke en mentale ontspanning. Hiermee geeft de Spanjaard aan wel degelijk te denken aan ‘morgen’. Voor hem is een ‘werkdag’ eigenlijk een incorrecte benaming.

In de twee periodes (2003 en 2007-2011) die ik in Spanje werkzaam ben geweest, heb ik volop mogen genie-

BBVA Madrid, bron: BBVA Tafyr

ir. Dirk Rinze Visser CEng RC is Associate Structural Engineer bij BuroHappold in Londen en tevens gastdocent aan de Faculteit Bouwkunde van de TU Delft. Gedurende een jaar zal Visser, naast prof.ir. Rob Nijse, in *Cement* bijdragen leveren aan de columnserie 'Visie van de werkvloer'. Hij zal zich toespitsen op de cultuurverschillen in de bouw tussen Nederland en diverse landen wereldwijd. In deze eerste editie: Spanje.

Wilt u reageren op deze column, stuur dan een email naar dirk.visser@burohappold.com of cement@aeneas.nl.

ten van – en me bijwijken ook mogen ergeren aan – de hiervoor beschreven Spaanse werkmethode. Fier overeind staan, naast de bijzondere bouwprojecten waaraan ik mijn steentje heb mogen bijdragen – zoals het hoogbouwproject Torre Espacio, het vijftien verdiepingen tellende hotel ArcoSur, het hoofdkantoor van de Spaanse bank BBVA en de Campus Iberdrola –, mijn

levenservaringen op persoonlijk en professioneel niveau. Ervaringen die voor het oprapen liggen voor meer Nederlandse constructeurs. Maar tegenwoordig met het voordeel dat de eerder genoemde Spaanse betonnorm EHE-08 al sinds juni 2010 vervangen is door de EN 1992-1-1:2004.

Dat jullie als lezer van *Cement* en bezoeker van *Cementonline* de bouw-

projecten in het buitenland ook kunnen waarderen, is ruimschoots gebleken uit de onlangs gehouden verkiezing van mooiste cover van *Cement*. Zowel de eerste als de derde prijs werd in de wacht gesleept door een bouwproject gerealiseerd buiten Nederland. De winnaar werd het Jellyfish House in Marbella. Inderdaad in Spanje, en een uitstekend voorbeeld van waartoe de Spaanse

bouwwereld in staat is. Het Jellyfish House is constructief ontworpen door vakbekwame (beton)constructeurs uit Nederland, die een verdere aanzet hebben gegeven tot meer internationale samenwerkingen. Wellicht komen we elkaar ooit wel tegen in Spanje, want wie weet wat de dag van morgen brengt! ☒

advertentie

Nieuw **Basiskennis beton voor het HBO**

Ben je actief met Bouwkunde of Civiele Techniek aan het HBO en wil je kennis opdoen over beton, van het materiaal tot aan de betonconstructie? Dan is de nieuwe uitgave 'Basiskennis beton' (CB1) iets voor jou! Het boek gaat in op betontechnologie, duurzaamheid, uitvoering en constructie. Het is zeer breed van opzet en daardoor geschikt van het eerste tot en met het laatste studiejaar. Ook voor de beroepspraktijk biedt CB1 onmisbare basiskennis.

TITEL: BASISKENNIS BETON (CB1)
ISBN: 978-94-6104-037-4
VERSCHEENING: AUGUSTUS 2015
PRIJS: € 35,- (INCL. BTW)

Meer informatie of direct bestellen? www.aeneas.nl/cb1